

Novi red

Evropa na koncu devetdesetih uresničuje Idejo novega reda, ki je sicer osvobodjena ideoloških ovitkov, ki so krvavo zaznamovali prvo polovico stoletja, nikakor pa ni osvobodjena tistega ideološkega jedra, ki je bilo vseskozi prisotno kot identično v nasprotujočih si doktrinah. Razsvetljenstvo in klerikalizem, komunizem in fašizem, liberalizem in etatizem ter vrsta modernih pripovedi, vsi stavijo na idejo "dobrega", ali vsaj "boljšega" življenja, ki ne bo prepuščeno naključju afektov, temveč bolj ali manj regulirano v skladu s tem ali onim načrtom. Ideal je dirigiran in reguliran svet, čeprav so agensi lahko zelo različni: zdaj je to država, lahko je vodja, anonimni ekonomski zakon ali pa bogaboječa vest. Ideja novega reda je v bistvu red sam, ki ne dopušča izjem, motenj in nasprotovanj. Šengdenska evropska trdnjava v tem smislu realizira najbolj drzne ideale fašistov: svet je navznoter reguliran in standardiziran, vse kar je nečisto, pa izpade prek novodobnega limesa v novodobno nespoznavno in amorfno deželo Skitov, barbarov, ki imajo drugačne navade, vrednote in obraze. Regulira in standardizira nas/jih birokracija, na temelju samo-umevnih vrednotnih reliktoev modernih in tradicionalnih ideologij oropanih svojih etiket, in s pomočjo prisile, ki jo pač potrebuje vsak red, ki se hoče realizirati. Ta prisila pa ni več prisila represivnih aparatov ali ideoloških milic, ampak red tehnoloških (in ekonomskih) imperativov. Ko Skiti pridemo na avstrijsko mejo in žandarju izročimo potni list, začne vneto vtipkavati podatke v terminal, ki bo vrnil vse nečednosti, ki ste jih kot barbari zagrešili v krščansko-kapitalističnem krasnem novem svetu. Ker sem pred letom v Italiji zagrešil zločin, ko sem se na motociklu peljal 300 m brez čelade in potem ne plačal 56.000 lir kazni, se poskušam izogniti moji digitalizirani vesti tako, da namesto potnega lista obmejnemu organom ponujam osebno izkaznico, ki očitno ni zadostna podlaga za brskanje po terminalu. Tako se barbar pretihotapi čez limes. Huje se godi civiliziranim Evropejcem. Neki moj avstrijski (tj. EU) znanec je pred enim letom v Nemčiji dobil "listek" za napačno parkiranje v vrednosti 20 DEM. Ni se mu zdelo vredno plačati in je odšel v svojo staro domovino, nakar je čez čas dobil opomin mestnih oblasti, pozneje pa tudi sodišča, iz (nekdaj) sosednje, zdaj formalno-pravno iste države. Kot Avstrijec, čigar kultura se je oblikovala v stoletni sosesčini Slovanov, seveda ni plačal. Letos je zašel v Nemčijo, kjer so mu takoj zasegli vse, kar je bilo potrebno, da je plačal kazen okoli 1000 DEM. Kaj lahko iz tega razberemo? Zahod, ki je "žrtva" organiziranega kriminala (droge, pranje denarja, belo blago, kraje avtomobilov itd.), je še kako pripravljen za spopadanje z malimi prekrški. Računica je jasna: mali grešniki so nevarnejši od velikih, ker jih je več. Velike kriminalce, ki sodijo v družbeno manjšino, prepustijo naključju policijske intelgence, medtem ko so prekrški malih grešnikov preganjani s sistematično učinkovitostjo tehnologije in administriranja. Novi evropski red je sekulariziran ideal krščanskega fundamentalizma. Svet bo postal brezgrešen, pa ne na onem svetu, temveč že na tem. Grehov ne bo treba iti poplačati v onostranstvo, vse se lahko opravi pri bančni ali poštni blagajni. Novi evropski red je brezgrešni raj. In mi Skiti? Nas mislijo civilizirati evropski birokrati tako kot nekoč misijonarji? Nas bodo spravile k pameti robotizirane legije? Ali pa si bomo izmislili kako novo barbarsko zvijačo, ki bo pokončala novodobni imperij?

Demokratiziran oz. pacifiziran krasni novi svet je kljub zaničevanju kosmatih, neurejenih in nečistih Skitov, sit sterilnih in predvidljivih življenjskih razmer. Manjka jim ekstatični moment življenja, ki jim ga

novi red vztrajno izmika in spreminja v skladu s svojim kodom nadzorovanega reda: sex and drugs and rock 'n' roll se transformirajo v turizem, pop in potrošništvo. Božični nakupi so nadomestek saturnalij, orgazmično ekstazo telesa zamenja nakupovalna mrzlica.

V takem desubstancializiranem svetu preostaneta le dve navidez čarobni veščini, ki ponujata zgodbi, ki nadomeščata izpraznjeno bistvo. To sta marketing in public relations. Političnim strankam se ni treba več osredotočati na reševanje družbenih problemov, ustvariti si morajo le ustrezno tržno podobo, dopadljive pristope k volilnemu telesu in prodorno medijsko politiko. Državna administracija ne uresničuje zakonov, ampak usmerja javno mnenje. Materialna reprodukcija družbe je odvisna predvsem od produkcije reklamnih idej. Med umetninami in izdelki na policah samopostrežb ni globlje načelne razlike. Trženje in dopadljivo obnašanje postaneta življenjski formuli, ki spodrineta vsako filozofijo ali družbeno teorijo. V takem desubstancializiranem svetu se dobro obnesejo tradicionalne arhaične inštitucije kot je to npr. rimskokatoliška cerkev s spektakularnim medijskim bliščem in psevdoreligioznimi izpraznjenimi rituali, ki sekularizirajo božje hrame sorazmerno s sakralizacijo veleblagovnic.

Novi red je tako popoln oz. totalitaren, da ne omogoča nikakršnih alternativ, pa četudi bi bile zgolj utopične. Preteklost je sterilizirana, prihodnosti ni, zgodovine je konec. V tem smislu nočem biti del Evrope zgolj zato, ker mi zagotavlja rejen trebuh. Biti barbar ob limesu ni niti tako slabo, čeprav je demokracija menda res boljša od svobode. Vendar je včasih v življenju treba stopiti tudi prek mej subjekta in reda države ter tvegati v imenu neznanega in nepredvidenega. Za prvim vogalom nas itak čaka varno zavetje McDonaldsa.

Darij Zadnikar